33ste jaar. — Nr 106. Zaterdag 4 September 1886.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

Abonnement

Drie maal per week **6** francs per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **15** centimen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centimen per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of midden in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, 4 SEPTEMBER.

Van alles wat.

Wij hebben in ons nummer van dinsdag aangekondigd op welke dagen de werkmans-commissie hare zittingen hier in Limburg zal houden. Wij herinneren nog eens aan onze lezers dat de commissie zich hier te Tongeren, op het stadhuis, dinsdag 28 september aanstaande, zal vergaderen.

⁂

Vroeger hebben wij breedvoerig over de werkmans-commissie gesproken. Onze lezers weten dat het katholiek gouvernement deze commissie ingesteld heeft met het doel van geheel het land te doorreizen om overal alle mogelijke inlichtingen over den toestand van landbouwer en van werkman te bekomen. Als nu deze commissie het gansche land zal doorkruist en overal iedereen die zich met de landbouw of nijverheids-kwestie bezig houdt zal aanhoord hebben, dan zullen de wetgevende Kamers zich met de zaak bemoeien. Geholpen door de inlichtingen der commissie, zal het gouvernement, door alle mogelijke middelen, den toestand van den landbouwer en den werkman zoeken te verbeteren.

Overal waar de werkmans-commissie tot nu toe gezeteld heeft, hebben zich talrijke personen, zoo wel meesters als werklieden, voor haar aangeboden om afgehoord te worden. Allen achtten het zich een plicht van aan de commissie alle mogelijke inlichtingen te geven om de oplossing van het groot sociaal vraagstuk te vergemakkelijken.

Wij hopen dat hier te Tongeren ook, eenieder die meent inlichtingen te kunnen geven om den toestand van den landbouwer en den werkman te verbeteren, zich zonder fout voor de commissie zal aanbieden.

Alle de goede burgers moeten samenspannen om zoo haast mogelijk het gouvernement de middelen te geven om wijze en nuttige hervormingen kunnen in te voeren.

⁂

Er is toch een punt waar men nooit genoeg zal kunnen op aandringen. Dat is het overgroot verschil dat tusschen de hedendaagsche werkmans-commissie en de school-inkwisitie van over eenige jaren bestaat. Gelijk wij het alreeds vroeger aan onze lezers gezegd hebben, zijn de werkzaamheden der leden der commissie kosteloos. Zij leven en teeren op hunne eigene kosten en voor alle hunne moeite genieten zij geene roode duit. Eene enkele gedachte bezielt hen : den toestand van landbouwer en werkman te kunnen verbeteren.

Zoo ging het echter niet ten tijde der geuze school-inkwisitie. Alle leden van het schoolenkwest waren liberalen, dat is genoeg gezegd dat zij niets voor niets deden. Zij aten en dronken deftig op de kosten der lastbetaalders en zij werden zoo vet betaald dat menige van hen, voor eene enkele zitting, meer geld trokken dan een ordentelijke burger er op verscheidene maanden kan verdienen.

En waartoe heeft dat geuze school-enkwest ooit gediend ? Tot niemendalle, lezers ; en het heeft voor eenig gevolg gehad de burgers den eenen tegen den anderen op te hitsen.

Ziedaar, hoe de geuzen handelden toen zij aan het roer waren ; vergelijkt daaraan de hedendaagsche handelwijze van het katholiek ministerie en gij zult weldra den altijd groeienden afkeer van het land voor de geuzerij verstaan.

⁂

In het fransch dagblad *le Nouvelliste* dat te Brussel verschijnt, vinden wij het volgend welslagend artikel over de groote krisis waarvan overal en door iedereen gesproken wordt :

« Oostende is vol van reizigers, die eten, drinken, zich baden en luierikken in de zon, in de kabienen of in het zand der duinen.

» Dit alles kost veel geld... en men spreekt van krisis !

» Alle avonden is het Kursaal gevuld met duizenden toehoorders en toehoorsters, welke de toonen van een aantrekkelijk orkest er naar toe weten te lokken.

» En men spreekt van krisis !

» Blanckenberghe en Heyst zien hunne badplaatsen gevuld met houderden baders en baderessen, zeegoden en dikke poezelige zeegodinnen.

» En men spreekt van krisis !

» Te Spa, na gansch den dag op den toon van den jachthoren en trompet gejaagd te hebben, wordt het bal verlengd en danst en draait men tot de morgendschemering in de lucht komt.

» En men spreekt van krisis !

» Al de vrouwen zijn gekleed als princessen ; brillanten snoeren hangen hen op den hals en op de schaamtelooze « gedecolteerde » schouders.

» En men spreekt van krisis !

» De jonge lieden flikkeren met ontuchtige vrouwen — geblankette graafsteden — en betalen met goude munt het kortstondig vermaak van die *dames*.

» En men spreekt van krisis !

» De speelkringen zijn nooit ledig ; de bankbriefjes van duizend frank vliegen over en weer de groene tafel tot dat ze eindelijk in de zakken van eenen stoutmoedigen grick rollen.

» En men spreekt van krisis !

» Wel het gaat er om zich af te vragen of de nijverheids-krisis van dewelke men ons de ooren doof schreeuwt, in de waarheid geen Chineesche waaier is, welke de lijne spekulanten ons voor de oogen doen schemeren om des te beter ons te bedriegen, te exploiteeren en uit te plunderen.

» Wanneer een in nood zijnde leveranCier zich voor de koetspoort aanbiedt van dezen of gene Mijnheer of Mevrouw, dan antwoordt hem de Concierge of de kamerknecht : dat hij eens moet terug komen.

» En wanneer men terugkeert, dan verontschuldigt zich Mijnheer of Mevrouw door de duurte van den tijd en de slechte wil der huurlingen.

» Maar als het voor Mijnheer betreft « *den jan uit te hangen* » in den eenen of anderen *Casino* onzer badplaatsen, of van Mevrouw, om de blankheid van haar gewit en geblankt vel, en de dikte van haar lijf... in Caoutchouc, dan is er geen geld te kort... Voorwit met de dans !

» Aanbidden en vooral aanbeden worden...., en zijnen lakker, beenhouwer en kleermaker niet betalen, dat is den dag van vandaag de gewone regel die de menschen volgen. »

⁂

Ik moet dikwijls lachen als ik in de socialistengazetten hun gewoon gezeever lees over werk en kapitaal, zegt de *Vrijheid*. Moest men ze gelooven, de werkman en de bazen zijn vijanden, noodzakelijk vijanden, en moeten elkander bestrijden en bevechten, zooveel zij maar kunnen.

Wat heeft de een dan aan den andere gedaan, om zoo boos op elkander te zijn ? Dat kan ik maar niet raden. Want de werkman kan niet voort als de rijke zijn geld niet besteedt om hem werk te geven, en de rijke kan evenmin voort, als de werkman niet werkt om zijn geld te doen vruchten dragen.

Wat ware de werkman, hield de rijke zijn geld in kas, in plaats van er fabrieken mede te zetten waar brood meê te verdienen is ?

Wat ware de rijke met zijne fabriek, indien de werkman de machienen niet dede draaien en winnen ?

De eene kan dus zonder den andere niet bestaan. Zij moeten elkander helpen om door de wereld te komen.

De rijke geeft zijn geld om te winnen, juist gelijk de arme zijn werk geeft.

Het loon is de prijs waarvoor de werkman zijn werk aan den rijke verkoopt.

En de rijke, dat is het kapitaal, betaalt het werk juist gelijk hij het brood aan den bakker en het vleesch aan den beenhouwer betaalt.

Ja, maar waarom ben ik arm en is mijn gebuur rijk ? Waarom ben ik geen kapitalist en hij geen werkman ?

Omdat hij of zijne ouders of voorouders, die ook werklieden waren, hun loon gespaard en nuttig gebruikt hebben. Nu is het slechte tijd, maar toch zijn er menschen die sparen. En als het goede tijd is, zijn er altijd ook veel die niet sparen. De spaarders vergaderen een kapitaal, dat het hunne is. Want zij hebben het gewonnen evenwel als dezen het gewonnen hebben, die hun geld opdrinken, in de plaats van het te sparen.

Ja, maar er zijn er zooveel die nooit gewerkt hebben voor het geld dat zij bezitten !

Het is zoo ! zij hebben hun geld geerfd. Maar voor wie werkt gij dan ? Voor u alleen ? Neen, niet waar ? Gij werkt voor uwe kinders ook. Mochte men niet werken voor zijne kinders ook, dan zou niemand sparen, maar al het geld opmaken, en de wereld liepe welhaast vol kerels die drinken en slempen en zeggen : Vermits het na mijne dood toch aan vreemden moet komen, teer ik liever alles zelfs op.

⁂

Het is een leerrijk schouwspel, eenen blik te werpen op hetgeen de liberale partij sedert eenige jaren hier ten lande geworden is.

Papa Frère beweerde destijds in de Volkskamer dat men slechts goede liberaal kon wezen op voorwaarde dat men zich zonder de minste tegenspraak aan zijne beveden onderwerpe, in andere woorden, dat men in alles en over alles denke en wille gelijk hij denkt en wilt. Deze verklaring was niet min noch meer dan de verbanning uit den liberalen tempel der schismatieken van de vooruitstrevende partij, progressisten, radikalen, en socialisten....

De progressisten en radikalen beweren op hunne beurt dat zij het eenige en ware liberalismus vertegenwoordigen.

Doch de socialisten, de communards, de petroleurs eischen voor hen alleen den titel van liberaal, verklarende dat alle de anderen, doctrinairen, progressisten, radikalen maar verbasterde liberalen zijn.

Een onpartijdig onderzoek der daadzaken en feiten toont aan dat de socialisten gelijk en alle de anderen ongelijk hebben.

En inderdaad, indien men zich bij de verklaring van papa Frère moest houden, hij zells is geen liberaal meer. Wat deed hij gedurende deze laatste 8 jaren dan zich onderwerpen aan de bevelen van 't radikalismus wiens gevangen hij nog slechts was ?

En de radikalen, wat hebben zij in deze laatste tijden anders gedaan dan wapenen en bewijzen aan de socialisten verschaffen, aan hunne buitensporigheden toejuichen en hunne misdaden wettigen ?

Nu, ziet die socialisten gedureade de laatste wanorders aan 't werk en zegt ons uit welke soorten van lieden hunne benden waren samengesteld ?...

Wat waren de benden die in maart laatsleden de glasblazerij Beaudoux verwoest hebben anders dan een rommelzoo van gemeene schavuiten, kwaaddoeners, bandieten, dieven, roovers, brandstichters, moordenaars, kerels tot alle misdaden bekwaam, vagebonden van alle de streken des lands en zells van den vreemden die aldaar om plundering en buit waren toegestroomd even als de roofvogels die in de verte den geur van het verrottend vleesch hebben gewaar geworden ?

Ziedaar de liberale nieuwigheid van den dag.

Het liberalismus is heden tot daar gekomen en het moest er toe komen of het wilde of niet. Na van godslasteringen en beleedigingen, spotternijen en versmadingen tegen de religie geleerd te hebben, moest het eindigen met op den buik te kruipen voor het eerlooze en verdorvene canaillevolk !

Ziedaar wat er van het liberalismus is geworden en waar het te vinden is !

⁂

Indien er hier en daar nog een onnoozele liberale sukkelaar is die meent dat er een verschil tusschen het liberalismus en het socialismus bestaat, dan zullen wij hem aanraden van de volgende feiten een oogenblik te overwegen.

Twee dagen voor de betoging van 15 augustus, heeft eene groep liberale maatschappijen van Brussel eene blauwe plakkaart doen afkondigen, waarop de inwoners verzocht werden de manifesteerders goed te ontvangen.

Onder deze vrienden van de socialisten waren : de busmannen van den liberalen schoolpenning, de liberale bekwaamheidskiezerskring, de liberale Associatie van Schaarbeek, de *Libre-Pensée* het Vrij gedacht van Brussel, en andere genzen die de roode omwentelingsvlag onder de blauwe zoeken weg te loefelen.

Talrijke leden der *Liberale Associatie* van Brusset stonden in de vensters van hun lokaal en juichten de socialisten geestdriftig toe.

Eindelijk de leerlingen der liberale Universiteit van Brussel stapten in den stoet en zongen afwisselend de *Marseillaise* en het *Ongelierte der Papen*.

Over eenige jaren zeide een liberale profeet : *Het liberalismus is de vrijdenkerij of het is niets.* Heden kan men met veel meer waarheid zeggen : *Het liberalismus is het socialismus of het is niets.*

⁂

Ziehier den lof, die een hevig liberaal blad van Brussel, *cœur et cerveau de la patrie*, maakt : « Brussel is niet minder of meer dan een nieuw Bondy-bosch geworden : men plundert er de menschen in vollen dag zoo onbeschaamd uit, alsof dit geheurde in een afgelegen weg, in het diep van een wond. Past op, nachtwandelaars, gaat niet uit als gij geen sterke knenkels hebt, of als ge geen goed verdedigingsmiddel in den zak draagt. En toch is de policie vermeerderd ! »

Wat lof voor *cœur et cerveau !*

⁂

Een kongres van rechtsgeleerden te Groningen gehouden, komt tot de beslissing dat men aan de personen, die onwettig worden aangehouden en wier onschuld nadien erkend wordt, eene schadevergoeding dient te geven. Dat ware rechtmatig en zou hier navolging verdienen.

⁂

De *Courrier de Bruxelles* meldt dat de minister van binnenlandsche zaken en van openbaar onderwijs een besluit geteekend heeft waardoor uit ambtswege drie vrije scholen van Brussel aangenomen worden.

Dit besluit is thans onder de handen van den gouverneur der provincie Brabant, die gelast is het aan de stedelijke regeering van Brussel te overhandigen.

Stads- & provincie nieuws.

Onze brandspuiten zijn in slechten staat, de dienst wordt slecht gedaan, de hulpmiddelen zijn in den harrewar, « maar de firma Meyers, Coart, » Schaetzen en C. schijnt ons te antwoorden : » Laat branden wat brandt ! wij moeten eerst en » vooral zorgen voor de Papschool. »

Het is heeft niet gezegd dat niemand anders dan de lijne schrijvers van het geuzenblad in staat is zulke geestige gedachten op zulke geestige wijze uit te drukken.

Wij meenen dat het geuzenblad heel goed zou doen van te zwijgen. Eenieder weet dat ons vroeger liberaal bestuur alle openbare diensten in den war heeft gebracht en dat die slimme bestierders de grootste wanorders op het stadhuis hebben achter gelaten, zoowel in de gemeentekas als in alle andere vakken van het bestier.

Om hier slechts van de brandweer te spreken, wie herinnert zich niet in welken staat de brandspuiten zich bevonden, toen er opeenemacht brand ontstond in eene bakkerij der Maastrichterstraat ? Buiten de pomp van het hospitaal was er geene die werkte !

Verleden week, bij den brand buiten de Luikerpoort, was het gebrek der pompen aan eene andere oorzaak te wijten. Het geuzenblad zelve verklaart dat de pompen niet werkten « omdat de » lederen buizen met slijk verstopt waren, terwijl » de pompiers den darm door hen in den Jeker » gelegd, vergeten hadden te voorzien van den » koperen met gaten doorboorden bol om het » opslorpen van den modder te beletten. »

Wel als het daarom is dat de pompen geen water gaven, wat heeft gedan te verwijten aan den burgemeester en de schepenen ?

Dat is toch aardig, he ! Volgens het geuzenblad is er eene groote fout begaan. Het geuzenblad, dat op den loer zat om alle fouten op den rug van burgemeester en schepenen te werpen, vindt er maar eene enkele te melden, en die eenige fout dat is dat men dien ongelukkigen lederen darm vergeten heeft zijne koperen slaapmuts op te zetten. Dat is de oorzaak geweest dat twee huisjes van onzen medeburger Bats afgel rand zijn.

Wel sapperlepiperlement, wie heeft dan die grove fout begaan ? Moesten misschien de heeren Meyers, Schaetzen en Coart « dien koperen met gaten doorboorden bol » op de lederen buis gaan schroeven ? Die fout, volgens het geuzenblad zelve is begaan door de mannen die den darm in den Jeker gelegd hebben en die de pompen hanteerden.

Maar die regels verder spreekt het geuzenblad met grooten lof over degenen die dit werk verricht hebben. Hangt mij dat eens aan een, als gij kunt ?

Wilt gij daarvan de uitlegging hebben ?

DE BRUIDSCHAT

(9e VERVOLG.)

Mevrouw de Montsabrey zag beurtelings met de verwarring eener waanzinnige, den pastoor, den doctor en den burggraaf aan, die haar alle drie toelachten. Nog twijfelde, nog aarzelde zij.

— Lucile, mijne Lucile, waar zijt gij ! riep zij eindelijk met luider stemme.

Bij deze woorden, werd de deur der naburige kamer geopend, en Lucile wierp zich in de armen harer moeder.

Frederic had het einde van dit tooneel bijgewoond en zich bescheiden aan een venster ter zijde gehouden, daar, zegde hij met bitterheid tot zich zelven, dat in deze familie, opnieuw gelukkig geworden, geene plaats voor hem overbleef. Niemand dacht om hem dan Turk, die hem de handen lekte. Hij maakte zich gereed om te vertrekken, toen mevrouw eenige vriendelijke woorden tot hem richtte, daar zij zoo even vernam dat zij aan dien jeugdigen vreemdeling het portret harer dochter te danken had. In het uitbundige harer vreugde dacht zij er alléén aan hem te bedanken, en vroeg zich zelven niet af hoe hij zich op het kasteel bevond.

Na stamelende geantwoord te hebben, ging Frederic heen, bracht het overige gedeelte van den dag al dwalende langs de velden door, en bezocht de laatste maal de plaatsen die hij zoo bemin had en met Lucile's beeld vervuld waren.

Hij verwijlde eenigen tijd in eene pachthoeve, en kwam eerst bij het vallen van den avond te huis. Hij vond het verblijf van den doctor ledig, daar deze op het kasteel was gebleven. Frederic maakte zich dadelijk met de toebereidselen voor zijn vertrek gereed.

Juist toen hij zijne penseelen en potlooden inpakte, hoorde hij aan zijne deur kloppen en was niet weinig verwonderd den burggraaf de Montsabrey op den drempel te zien.

Een strak gelaat, met een koud afgemeten uiterlijk, zekere *élégance* die steeds onveranderlijk bleef, met eene beleefdheid die zoo fijn en overdreven was, dat ze bijna aan 't onverdragelijke grensde, zulk een beschaafden geest, zulk een verfijnd *savoir vivre*, dat men na dit alles een nur lang bewonderd te hebben, een onbedwingbaren lust kreeg om zijne klak in de lucht te werpen, holleblokken te dragen en met zijne vingers te eten ; dat alles daar gelaten, een latsoenlijk, braaf man, dit ontken ik niet en wil hiervoor geen ander bewijs dan zijne genegenheid voor zijne schoonzuster en nicht bijbrengen : dat was het portret van den burggraaf de Montsabrey, die in 't algemeen voor een volmaakt *homme comme il faut* doorging. Behalve eenige andere pretenties had hij ook de verwaandheid dat hij, van de schoone kunsten houdende, een kenner was. Wat de kunstenaren zelve betreft, deze beschouwde hij als eene soort van hairige dieren, die wat begrip aanging tot de bevers, en wat de manieren betrof tot de Irokeezen behoorden, en die God alleenlijk geschapen had om doeken te schilderen en beelden te beitelen. Frederic's hoed alleen stak hem reeds vreeselijk tegen.

Vernemende dat die jongman sedert verscheidene maanden, als het ware, de gast van het kasteel was geworden, had hij hierover zijne verbazing niet kunnen ontveinzen, en aan Frederik's langdurig verblijf te St-Maurice slechts eene verklaarbare reden kunnen geven, alle moeite moet betaald worden, en die jongman wilde het land niet verlaten voor dat hij zijn geld ontvangen had.

— Mijnheer, sprak de burggraaf tot Frederic, na hem gegroet te hebben, doctor Vincent heeft ons op de hoogte gebracht van al wat gij voor mijne nicht gedaan hebt. Het spijt mij oprecht hiervan niet eerder onderricht te zijn, uw tijd is kostbaar en het blijkt dat wij zonder het te weten tamelijk misbruik daarvan hebben gemaakt. Ik wil geerne bekennen dat Lucile's portret een waar meesterstuk is. Neem dit compliment niet voor een woordje in de lucht ; want ik heb Spanje, Italié en Holland bezocht, en ik beken het, dat ik weinig portretten heb gezien die mij zooveel genoegen deden. Bepaal zell den prijs van uw werk. Hoe groot die ook zijn moge, zal ik nooit gelooven zulk een verdienstelijk doek te duur betaald te hebben.

Toen hij die woorden gesproken had, opende de burggraaf zijne brieventasch. Frederic had toegelmisterd zonder hem te begrijpen. Toen hij echter de brieventasch zag, voelde hij zich het bloed naar het hoofd stijgen, hij begreep dat hij met een dier mannen van de wereld te doen had, die meenen dat elke dienst met geld kan betaald worden.

— Is het mevrouw de Montsabrey die u hier zendt, mijnheer ? vroeg hij kortaf.

— Mijne zuster houdt zich geheel met haar kind bezig en heeft er nog niet kunnen aan denken om zich jegens u te kwijten. Sta mij dus toe, weerde heer...

— Gij zijt mij niets schuldig, mijnheer de burggraaf, antwoordde Frederic koel. Mijn arbeid, wijl ge dien zoo belieft te noemen, is verre boven zijne weerde voldaan, door het treffende tabereel dat ik dezen morgen heb bijgewoond. Ik verlang geene andere beloning dan de vreugde en het geluk van mevrouw de Montsabrey.

— Maar mijnheer...

— Dring er niet verder op aan, mijnheer de burggraaf, zegde Frederic op een droogen toon die geene tegenspraak gedoogde.

De burggraaf begreep dat hij eene vergeefsche reis gedaan had, stond eenigzins onthutst op en vertrok met verdubbelde beleefdheid.

— Waar drommels nestelt zich al geen trots ? zegde hij bij zich zelven, de klink der tuindeur openende. Sedert dat een keizer Titiaan's penseel heeft opgeraapt, vindt men geen kladschilder die zich niet een groot heer waant.

Een uur later kwam doctor Vincent te huis. Hij bracht dien avond met zijnen jeugdigen vriend door, 't was de laatste die zij te samen waren. Frederic had besloten het geheim van zijn hart met zich te voeren, doch er kwam een oogenblik dat hij zich niet meer kon bedwingen, zijn hoofd in zijne handen verborg, en tranen zijne wangen bedekten. De grijsaard kende de oorsprong dier tranen en behoefde geene verdere mededeeling van den ongelukkigen jongman om te weten wat er in hem omging. Hij omarmde hem en hield hem lang tegen zijn borst gesloten.

— Kom mijn kind, moed ! sprak hij ; laat de overtuiging van het goed dat gij gedaan hebt, u verlichten en versterken. Uw hart alleen is met getroffen en bij uw vertrek zult gij alleen niet tranen storten. Moed ! waarde Frederic ; wees sterk voor haar en u. Er zijn drie groote geneesheeren die, alhoewel zij geen recepten voorschrijven, echter meer zieken dan de geheele facultéit genezen. Ook u zullen zij genezen, mijn vriend ; 't zijn arbeid, kunst en tijd. Er zal een tijd komen dat de smart die u nu overstelpt niets dan een lachend beeld voor u zal zijn, de liefelijkste en reinste van alle herinneringen die de jeugd u zal gelaten hebben.

Den volgenden dag, na den middag, verscheen Frederic, door den doctor vergezeld in reisgewaad, op het kasteel. Mevrouw de Montsabrey, Lucile, de burgraaf en de pastoor waren in den salon vereenigd.

— Mevrouw, zegde hij, na mevrouw de Montsabrey eerbiedig gegroet te hebben zonder de oogen op Lucile te durven slaan, ik kom afscheid van u nemen ; ik ben hier van u afgeroepen, het weinige goeds wat ik kon doen, heb ik gedaan. Het schouwspel van uw geluk zal nooit uit mijn geheugen gewischt worden. 't Zal steeds mijne grootste vreugde, mijn liefelijkste troost zijn, er aan te denken, dat het mij gegeven werd, mij die zoo weinig beteeken, eene plaats in uw leven in te nemen.

Ondanks zijn vast besluit om te verbergen wat er in hem omging, kon hij zijne rol niet tot het einde toe volhouden. Hij begon te stotteren en zijne woorden waren zonder samenhang.

Toen hij 't hoofd omwendde om zijne hevige aandoening te verbergen zag hij tranen op Lucile's wangen en had moeite om de zijne te weerhouden.

— Alzoo, mijnheer, vertrekt ge omdat ik aangekomen ben, zegde mevrouw de Montsabrey, terwijl zij hem inmiddels uitnoodigde om plaats te nemen ; dit spijt mij, doch ik mag mij hiervoor niet verwonderen. Het is reeds zoo lang geleden dat ge uwe moeder noch uwe zuster gezien hebt ! En dan de studien van uw vak, die u te Parys terugroepen, de stad waar ge hoogeren roem kunt inoogsten. Ik zou u geerne eenigen tijd bij mij houden, dewijl ik nauwelijks gelegenheid had om u te bedanken, doch dit ware te veel van u geeischt, gij zoudt mij dit ten kwade kunnen duiden, en ik mijnheer, zou 't mij zelven niet kunnen vergeven.

Elk woord drong als een stalen dolk in Frederic's hart. In zijne smart beschuldigde hij mevr. de Montsabrey van ondankbaarheid en koelheid. Oprecht gesproken was dit niet het afscheid wat hij gedroomd had. Hij had op de nieuwe uitdrukking van een oprecht gevoel gerekend en vond niets dan die onbeduidende beleefdheid, die men door den omgang in de wereld verkrijgt.

Hij stond op om heen te gaan, doch mevrouw de Montsabrey hield hem tegen en noodzaakte Frederic om weer te gaan zitten.

Langzamerhand nam het gesprek eene meer hertelijke en bijna gemeenzame wending. De burchtvrouw vroeg den kunstenaar naar zijne familie, zijn eerste optreden in zijne loopbaan, zijne verdere plannen ; en ieder antwoord van Frederic bewees haar dat de goede doctor en pastoor niets overdreven hadden, met de hoedanigheden van dien jongeling te prijzen en te verheffen.

Lucile zweeg, doch haar gelaat verriet haren angst. Mevrouw de Montsabrey hield haar in stilte in het oog en wierp nu en dan een blik op haar, die tot in hare ziel scheen door te dringen.

— Ik wil mij toch jegens u kwijten, zegde zij den loop van 't gesprek plotseling stakende. Ik weet dat gij mijn broeders aanbod geweigerd hebt doch ik hoop dat gij mij met minder strengheid zult behandelen. Gij zult niet vertrekken, gij kunt niet vertrekken zonder een bewijs mijner dankbaarheid mede te nemen.

Frederic, die zich even als den vorigen dag door den burggraaf gekwetst, bijna vernederd voelde, stond op en wierp mevrouw de Montsabrey eenen blik vol smertelijk verwijt toe. Allen, die dit tooneel bijwoonden, waren te gelijker tijd opgestaan. Lucile die bijna in onmacht viel, en zoo bleek als haar wit kleed werd, leunde op des doctor's arm, die in 't geheim de marteling dier kinderen deelde.

— Mevrouw, sprak de jengdige kunstenaar, veroorloof mij heen te gaan. 't Is reeds laat, ik reis te voet, en mijn eerste march is lang.

— Mijnheer zal ons ten minste toestaan, zegde de burggraaf hoffelijk, hem met het rijtuig tot de naastbijgelegen stad te brengen.

— Mijnheer de burggraaf is veel te goed, her-